

Образы Володимира Микиты,
котрому 1 фебруаря исповнило ся 80 рокув

„Літній дворик”, 2002 р.

„Хыжа біднячки”, 1994 р.

„Осінні дерева”, 1993 р.

„Осінь на Синевирському перевалі”, 1999 р.

„Вечоріє”, 1970 р.

„Над ріков Уж”, 1999 р.

Сим путём здоровиме нашого славного маляря!

На обкладиці: картина Володимира Микиты „Церьков у Буковцёвуй”, 2003 р.

РУСИНСЬКИЙ RUSZIN VILÁG СВІТ

рочник IX. число 87., януарь - фебруарь
IX. évfolyam 87. szám, január - február 2011

Результаты выборов 2010 года
Választási eredmények

Слово од редактора

Честовані читателі! У животі мадярських Русинув зясь ся стали поєдні и читаві зміны. Як исьте замітили, змінила мало свою подобу и наша новинка. Прийшли нові люде у і веденя, будуть и поєдні зміны у содержанию новинкы. Як уже видите, стали ближе єдна гу другуй і русинська и мадярська часть. Будеме ся надіяти, же и надале рендешно будеме продовжовати того ліпшого, што за послідні роки напрацовала пережа редакція.

Майбулша переміна тота, же наша новинка од теперь буде вуходжовати не дванадцять, а лем шість раз на рук. Надіеме ся, же вже у будучум апрілю войдеме у графік.

Майпервое, любили бы сьме давати інформацію не лем з Будапешта, айбо и, на самый перед, „оживити” дамало наш печатный орган інформації з відицьких самосправовань, котрых є, як знаєме, вже доста много, вадь и таких містностей, де не є їх, айбо бывають дахто из Русинув. И туй, нараз мусай зазначити, твердо надіеме ся на вашу помуч, честовані наші читателі. Мусиме формовати систему кореспондентув на містах, котрі бы по каждой акції на відиках пуд кліп ока сообщали у центр актуалну інформацію, реаговали на вшытко, што ся трафить доокола. Нашов первов повинностєв є писати за проблемы и радости наших людей, указати їх ближе ушыткым, ко читають новинку и интересує ся сосполным животом Русинув Мадярщины. Не сміеме забывати за наших вонкашніх братув — Русинув Польщі, Сербії, Словакії, Украины и далших стран, де завергла доля сегінь-Русина...

Другое, се болячий языковый вопрос. За йсе мало подробніше. Од днешнього дня буде наша новинка тым полігоном, де будеме закріпляти на практиці норми русинського літературного языка про нас, мадярських Русинув; дішкурювати за їх правомочность и легітимность, за вуліпшеня языкуй формы. Нигда никому не упав готовым гу діспозиції літературний язык. Каждый из нас познає свою материнську бесіду, котра походить з єднуй вадь другуй теріторії, т. е. представлять єден з наших діалектув. Природнє, же коли читаєме чужый текст, чувствуєме даякий діскомфорт, ибо вун не все є такый, як бы ся нам хотіло, не є написаний тов бесідов, котров говорив наш отець, вадь люде, што окружали нас з діточых рокув... Є то нормално, же на первых етапах чує ся нам неприродность того языка, котрым суть написані наші новинкы, книги, говорить наше радіо и телевизія. Як філолог мушу вам прозрадити, же такой ушыткі днешні розвинуті языки были даколи про їх хоснователюв неприродніма вадь чужыма, ибо были вадь основані на єднум, не все вашум руднум-материнськым, вадь на дакулькох діалек-

тох, де доля рудного про ваше сердце діалекта не все доміновала. По дакулькох десятилітієх хоснованя „сосполнуй” языкуй формы се чувство прийде у міру, и мы з легкостєв переходиме з нашуй „кухонуй” бесіды на язык сосполного хоснованя.

Кедь говорити за май общі особості літературного языка мадярських Русинув, мусай майнаперед зазначити, же має быти оснований на западных русинських діалектох, на котрых даколи говорили предкы днешніх бывателюв Мадярщины, котрі ся голосяють гу русинськуй народности, написані перві умелецькі творы містных комловшських авторув. Не мож ігноровати и історію ушыткого русинського писемства, котра наповнять дакулько столітій. Вотти, наприклад, восточні языкові елементы, котрі храниме на знак високуй почливости гу нашому краянови, академикови Антонію Годинкови, котрый первым у двадцятум столітію зачав хосновати рудный сокырницький діалект у якости літературного языка. (Вечша часть нашуй інтелігенції такой до половкы XX сторочя вадила ся, літературный язык близжих, чи далших сосідув маєме хосновати за свуй). Мусиме уважати и на языкові традиції братув-Русинув, што бывавуть у сосідніх державох, котрі у ділі языкового будованя мають намного вєще досягнєнь. Кроме сєго мусиме тримати у памяти и будучый процес уніфікації ушытких днешніх русинських языкув, котрі днесь и формувуть ся окреме у каждой из стран, де жыють Русины, айбо вже и теперь не сміеме ся одривати далеко от языковых норм булшости, обы у будучности прийти гу ідеалови — хоснованю єдинного русинського языка про Русинув цілого світа...

Само собов, же процес кодифікованя літературный нормы нигда и у никого не проходив гладко и без проблем. Добрі то видиме на примірі наших словацьких братув, котрі акт кодифікації голосили ищи 1995 рока, айбо и до днесь фурт мають доста роботы по його вуліпшованю и стабілізації поєдных языковых норм. Зато, отворено обертаєме ся гу вам, наші честовані читателі, читавучи сі шорикы и не принимаючи даякі особости нашого языка, красно просиме вас не бубоніти дагде на кухні межи приятелями, а напряду и отворено нараз апелювати гу редакції. Се сосполна праца и каждый Русин, котрый чує ся компетентным у языковум вопросі, має право на голос. Днешній став комунікацій не заваджають никому оперативно заголосити ся. Адрес редакції, як традиційный, так и електронный у кунцєви нашуй новинкы. Чекаєме на ваші новосты и заміткы!

Др. Михаил Капраль

Szerkesztői levél

Tisztelt Olvasók! A magyarországi ruszinok életében jelentős változások következtek be és amint megfigyelték, újságunk is valamelyest megváltozott. Új emberek szerkesztik, tartalmabeli változások is lesznek. Amint azt kedves olvasóink láthatják, közelebb kerültek egymáshoz a ruszin és a magyar részek. Reméljük, hogy továbbra is lelkiismeretesen folytatni fogjuk mindazt a jót, amit az előző szerkesztőség létrehozott.

A legnagyobb változás az, hogy az újságunk mostantól nem 12, hanem 6 alkalommal fog megjelenni évente. Reméljük, hogy jövő áprilisban ismét kezükbe adhatjuk az újságot.

Először is, nem csak budapesti hírekkel szeretnénk szolgálni, hanem írott sajtótermékünket színesíteni fogjuk a jelentősen megszaporodott települési önkormányzatokról szóló információkkal, valamint olyan helyekkel kapcsolatosokról, ahol nem alakultak ruszin önkormányzatok, de ahol több ruszin is él. Itt azonban meg kell jegyeznünk, hogy nagyban számítunk az Önök segítségére, tisztelt olvasóink. Ki kell alakítanunk olyan helyi tudósítói rendszert, amelynek tudósítói, egy szemvillanás alatt képesek továbbítani az aktuális vidéki eseményekről szóló tájékoztatást a központba, azonnal reagálni a körülöttük történetekre, írni a ruszinok problémáiról és örömeiről, felhívni ezekre azok figyelmét, akik olvassák az újságot és érdeklődnek a magyarországi ruszinok mindennapjai iránt. Nem feledkezhetünk meg határon túli testvéreinkről sem - a lengyelországi, szerbiai, szlovákiai, ukrainai és más országokban élő ruszinokról, ahová a sors vetette szegényeket...

A másik fontos kérdés - az a nyelvi kérdés. Erről egy kicsit részletesebben szólok. A mai naptól újságunkban gyakorlati síkon fogjuk erősíteni a magyarországi ruszin irodalmi nyelv normáit, azok létjogosultságáról és legitimitásáról foguk eszmecserét folytatni. Soha senkinek sem hullott készen az ölébe az irodalmi nyelv. Mindegyikünk felismeri saját anyanyelvét, mely egyik vagy másik területről származik, vagyis dialektusaink valamelyikét képviseli. Természetes jelenség, hogy amikor valaki más szöveget olvassuk, kissé kényelmetlenül érzés uralkodik el rajtunk, másnak érezzük a nyelvezetét, mint amilyennek szeretnénk, mert nem olyan, amelyen apánk, vagy a minket gyermekkorunk óta körülvevő emberek beszéltek... Azonban természetes, ha eleinte szokatlanak tűnik nekünk az a nyelv, melyen újságaik, könyveink íródnak, melyen szól a rádió és a televízió. Nyelvészként elárulom Önöknek, hogy az összes napjainkban elterjedt nyelv használói számára valamikor természetellenesnek vagy idegennek tűnt használóinak, mivel alapjukat egy vagy néhány dialektus képezte, mely/melyek nem mindig egyeztek az Önök anyanyelvével, és az Önök szívéhez közel álló

dialektus nem mindig dominált. Ezeknek az általános nyelvi formáknak néhány évtizedes használata után azonban ez az érzés elmúlik, és mi könnyedén áttérünk a konyhanyelvről a közös nyelv használatára.

Amikor a magyarországi ruszin irodalmi nyelv általános tulajdonságairól beszélünk, előre kell bocsátanunk, hogy annak azokon a nyugati ruszin dialektusokon kell alapulnia, amelyeken valamikor a ruszin nemzetiséghez tartozó magyarországi lakosok ősei beszéltek és amelyeket a komlóscai szerzők első művei íródtak. Nem lehet figyelmen kívül hagyni a több évszázadot felölelő teljes ruszin írásbeliséget. Onnan származnak például a nyelv keleti elemei, melyeket honfitársunk, Hodinka Antal akadémikus iránti nagy tiszteletünket kifejezve őrizzük. Ő ugyanis, a huszadik században elsőként irodalmi nyelvként kezdte használni anyanyelvét, a szekerncei dialektust. Figyelembe kell vennünk szomszédjaink nyelvi hagyományait is, akik jelentős eredményeket értek el a nyelvépítés terén. Ezen kívül, nem feledkezhetünk meg a ma létező ruszin nyelv összes változatának jövőbeni egységesítéséről. Ezek a nyelvek ma is alakulnak és formálódnak minden olyan országban, ahol élnek ruszinok, azonban már most sem távolodhatunk el a többség nyelvi normáitól annak érdekében, hogy a jövőben megvalósítsuk álmunkat - az egységes ruszin nyelv használatát...

Magától értetődő tény, hogy az irodalmi nyelv normáinak kodifikációja soha és sehol nem zajlott problémamentesen. Világosan látjuk ezt szlovák testvéreink példáján, akik még 1995-ben bejelentették az irodalmi ruszin nyelv kodifikációjának tényét, azonban a mai napig is munkálkodnak annak tökéletesítése és bizonyos nyelvi normák stabilizálása terén.

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Önökhöz, tisztelt olvasóink, hogy ezeknek a soroknak olvasása közben, ha nem fogadnák el nyelvünk valamely sajátosságait, ne a konyhában vagy baráti társaságban méltatlankodjanak miattuk, hanem azon nyomban forduljanak szerkesztőségünkhöz. Ez közös munkánk, és minden olyan ruszinak, aki illetékesnek érzi magát nyelvi kérdésekben joga van hallatni szavát. A mai kommunikációs eszközök lehetővé teszik mindenki számára az operatív felszólalást. Szerkesztőségünk hagyományos és elektronikus címe újságunk végén található. Várjuk híreiket és hozzászólásaikat!

Dr. Káprály Mihály

Результаты выборов 2010 года

У 2010 році на русинський меншиновий іспис у 124-ох містах заголосило ся 4228 обыва-телюв, что ся признають Русинами.

3-го октовбра 2010 рока у 75 містах были вуголошені выбори посланикув ид русинським меншиновым самосправованям. Чотыри цивільні організації выставили кандидатув у посланики: Общество Русинув/Рутенув Мадярщины, Общест-во Русинськый Интелігенції имени Антонія Годин-кы, Общество Русинськый Културы и Общество Русинськый Меншыновуй Солідарности.

Результаты выборов: из 300 посланикув 124 были кандидаты Общества Русинув/Рутенув Ма-дярщины, 109 — Общества Русинськый Меншы-новуй Солідарности, 65 — Вседержавного Общест-ва Русинськый Интелігенції имени Антонія Годинкы и Общества Русинськый Културы.

На областных и вседержавных выборах 9 января 2011-го рока из 299 електорув голосовало 292 особ. У Собурі Вседержавного Русинського Самосправованя 12 мандатув здобыли посланики Общества Русинув/Рутенув Мадярщины, 6 манда-тув — посланики Вседержавного Общества Русинськый нтелігенції имени Антонія Годинкы и Общества Русинськый Културы, 7 мандатув — посланики Общества Русинськый Меншыновуй Солідарности. Предсідником была выбрана Віра Гіріц, подпредсідниками — Янош Кожнянський и Др. Степан Лявинец.

У Русинськое Самосправованя Боршод-Абауй-Земплинськый области Общество Русинув/Рутенув Мадярщины делеговало 6, Общество Русинської Меншынової Солідарности — 1 посланика.

Предсідник: Берталан Міншовці, подпредсідник: Ласло Гатрадї.

У Русинськое Самосправованя Пештськый области Общество Русинськый Меншыновуй Солі-дарности делеговало 5, Вседержавное Общество Русинськый Интелігенції имени Антонія Годинкы и Общества Русинськый Културы — 2 посланикув. Предсідник: Йожеф Ердевш, подпредсідник: Др. Антал Патаї.

У Столичное Русинськое Самосправованя Общество Русинськый Интелігенції имени Антонія Годинкы и Общества Русинської Културы делегова-ло 5 посланикув, Общество Русинської Меншыно-вої Солідарности — 2. Предсідник: Олга Сілцер-Ликович, подпредсідник: Іштван Гомокі.

Комісії ВРМС:

Фінансово-Ревізійна Комісія

Предсідник: Янош Соноцкі

Члены комісії: Др. Ласло Мудра, Габор Варга

Комісія Мєжнародных Односин

Предсідник: Ференцней Тудлік

Члены комісії: Йожеф Ченілі, Роберт Андрейчак

Комісія Сохранєня Традицій и Віры

Предсідник: Едіна Фекете

Члены комісії: Андрашней Семан, Берталан Міншовці

Комісія Културы и Вошколованя

Предсідник: Маріанна Лявинец

Члены комісії: Марта Варга, Дєрдь Молнар

Організаційно-Координаторна Комісія

Предсідник: Золтан Товт

Члены комісії: Володимир Хімінец, Янош Мігаль Соноцкі

У Парламенті Мадярщины зачало ся общєе обговорєня основных предложєнь по написаню новуй Конституції. Предложеноє комітетом по пудготовці новуй Конституції Парламентськое рішєня пуд номером Н/2057, тыче ся ид вопросам національных и етнічных меншын, їх конституційных прав.

У Парламентськум обговорєню, котрое было 16 фебруаря с. р., Ласло Берені (FIDESZ), член комітета по людським правам, меншын, цивільных и релігійных організацій, выповів предложєня ид новуй Конституції, котрі ся тычуть вопросов меншын.

Пуд час творєня концепції новуй Конституції посланики обернули ся гу національным само-справованям. Отозвали ся болгарськое, горват-ськое и русинськое самосправованя, котрі

высказали свою позицію и предложєня у писемнуй формі.

Представителі національных самосправо-вань рахувуть важным, обы у нововыдануй Конституції захранили ся уже егістувучі права меншын и тых інституцій, котрі обєспечувуть културну автономію и містні, регіональні и державні уровні системы самосправовань.

У процесі написаня новуй Конституції меншынові самосправованя сформуловали жаданя, жебы новий основный закон гарантовал про представителюв етнічных меншын прямое представительство у Парламенті.

Подля матеріалув Кабінєта Прємер-міністра Мадярщины

Вálasztási eredmények

2010. évben a ruszin kisebbségi választói névjegyzékbe 124 településen 4228 jelentkeztek.

A 2010. október 3.-i választásra 75 településen írták ki a ruszin települési kisebbségi képviselők választását. Négy ruszin kisebbségi társadalmi szervezet jelölő szervezet állított jelölteket: a Magyarországi Ruszinok/Rutének Országos Szövetsége / MROSZ /, a Hodinka Antal Ruszin Értelmiségi Országos Egyesület / HORUE /, a Ruszin Kulturális Egyesület / RUKE / és a Ruszin Kisebbségi Összefogás Közhasznú Szervezet / RUKISÖSZ /.

A 300 megválasztott elektorból 124-en a MROSZ, 109 -en a RUKISÖSZ, 65 -en a HORUE-RUKE jelöltjei voltak.

A 2011. január 9-i területi és országos választásokon az elektori jegyzékben 299 elektor szerepelt, 292 szavazott, az érvényes szavazatok száma - 278.

Az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat közgyűlésében MROSZ -12 mandátumot, a HORUE-RUKE - 6, RUKISÖSZ - 7 mandátumot szerzett. / Elnök: Giricz Vera. Elnökhelyettesek: Kozsnyánszki János és dr. Ljavinyec Sztjepán)

BAZ Megyei Ruszin Kisebbségi Önkormány-

zatban a MROSZ - 6, a RUKISÖSZ - 1 mandátumot kapott. Elnöknek: Mynyóczki Bertalant, Elnökhelyettesnek: Hatrágyi Lászlót választották

A Pest Megyei Ruszin Kisebbségi Önkormányzatban a RUKISÖSZ - 5, a HORUE-RUKE - 2 képviselőt delegált. Elnök: Erdős József. Elnökhelyettes: Dr. Patai Antal.

A Budapest Főváros Ruszin Kisebbségi Önkormányzatban a HORUE-RUKE - 5, RUKISÖSZ - 2 mandátumot szerzett. Elnök: Szilcer-Likovics Olga, elnökhelyettes: Homoki István.

ORKÖ Bizottságok:

Pénzügyi Ellenőrző Bizottság: Szónoczki János, Dr. Mudra László, Varga Gábor.

Nemzetközi kapcsolatok Bizottsága: Tudlik Ferencné, Csehily József, Andrejcsák Róbert Olekszandrovics.

Hagyományörző és Vallásügyi Bizottság: Fekete Edina, Szemán Andrásné, Mynyóczki Bertalan.

Kulturális és Oktatási Bizottság: Lyavinecz Marianna, Molnár György, Varga Márta.

Szervezési és Koordinációs Bizottság: Tóth Zoltán, Szónoczki János Mihály, Himinecz Vladimir.

Віра Гіріц — по другой раз председательков Вседержавного Русинського Самосправованя

Нову председательку BPMC Віру Гіріц не мусай довго представляти, ибо ї добрі упознають мадярські Русини. Не є она новов фігуров у русинськum націоналнум двиганню. Ипен Віра Гіріц возглавляла была главну нашу інституцію у 2002—2006 рр. Так же не є чудным, же первое інтервю нашуй новинці дає старый-новый лідер нашуй общины.

Ред.

Кор.: Честована пані председателько, на самый перед вітаєме Вас з на-верненєм у высокоє веденя Русинув Мадярицины. И нараз первый вопрос, што бы съте уповіли за результаты меншинових выборов 2010 рока?

В. Г.: Красно дякую за вітання. Кедь говорити за послідні выборы, любила бы-м зачати з куртуї історії подобных событий у

нашум недовгум істнованню у модернуй Мадярицині. 1998 рока сформовало ся на цілу державу 10 русинських самосправовань. Слідуючу каденцію нашого самосправованя зачинали 2002 рока уже — 32 містных організацій, што, як видите, булше ги у три раз. Из 52-ох сформованых у 2006-

ум році самосправовань на начало послідной выборной кампанії 2010 рока бесславно и бесслїдно пропали самосправованя у Левелекови, у Іваді, у Помазі, у Корончкесі, и у 12-ум районі Будапешта. Правда, бывший председатель самосправованя 12-го района теперь сформовав и возглавив самосправованя у 2-ум районі столици. Уже наярї сего рока у часы складованя лішты голосователюв было видко, же число Русинув вуросло скоро на 44.2 процентув! У подакотрых регіонах, де, повіме прямо, нигда не жили ани Русини, ани греко-католики, у вароших и селох нечекано обявили ся люде (30-40 особ), котрі признали себе Русинами и были внесені у лішты голосователюв. Дуже красно ілюструє характер и природу сїх неофітув сколь-кость людей, што реално прийшла на избирателні участкы. А голосовало їх у Тєрєксентміковші, Естергомі и Нєргешуйфолу по пятеро, у Шюттє онь четверо, у Добоші — шестеро, у Кечкемейті — семеро. На сьом фоні добрі попозерати на результаты

выборув у варошох и селох Боршодськый и Саболчськый области, де фурт бывали и бывають Русины грекокатолики. Число голосувучых достигало такой 90 процентув. Сесі краснорічиві факты говорять самі за себе!

Кедь бесідовати за тых, ко вуграв послідні выборы, повім же булша часть нашого електората отдала свої голосы за посланикув Общества Русинув/Рутенув Мадярщины. Ипен сеся цивільна організація делеговала у майвысший наш управляющий орган Общій Собур Вседержавного Русинського Самосправованя майбулше — 12 посланикув. Ведно з сёв силов на сей раз выступило Общество Русинськый Меншыновуй Солідарности, они мавуть 7 посланикув, и Вседержавное Общество Русинськый Интелігенції имени Антонія Годинки и Общество Русинськый Културы, котрі мавуть доведна 6 посланикув.

Кор.: Які майважні, на Вашу гадку, завдання сёго часового цикла?

В.Г.: Майважное завдання цикла, ми ся видить, — консолідація истиннуй русинськый общины. Из модифікації Закона за національні и етнічні меншыинства 2005 рока вулишив ся дуже важный про нас параграф, котрый уповномочив Вседержавні Самосправованя позначити тоті поселеня, де жыє тота вадь иншака націонална меншына. Справедливо, думам, бо ко инший ту у державі знає сесе ліпше? Успішно вирішити проблему фалшивых самосправовань може лем сама община з юридичным пудпорованём правительства державы. Мені ся видить, же нова сістема фінансованя меншыновых самосправовань лем єдна з возможных мір у рішені болячуй проблемы фалшивых самосправовань. Так собі думам, же мусай екзаменовати у якусь прийнятнуй и похопливуй про вшыткых формі кандидатув у посланики, бо папірь вшытко вудержить — и правду, и неправду. Другое. Дуже строго треба перевірити діятельство цивільных організацій, котрі мавуть рішаючу роль у голосованю и у результатах выборов. У выборнум процесі Общество Русинськый Меншыновуй Солідарності, наприклад, дало рекомендацію таким кандидатум у посланики в селі Салонна, котрі самі признали ся, же они не суть Русины и два пережі циклы были членами иншуй меншыни?! Они и мені и Др. Степанови Лявинец и Олзі Сілцер-Ликович телефонвали, просячи рекомендацію, айбо усі мы категорично повіли на такое — „не”!

Сёго рока сяткуєме 20-ть ручный юбілей нашуй общины. Много цінного встигли сьме сотворити за сесь період и у будучности будеме продовжовати роботу на полю сохраненя ідентітета и розвою културнуй автономії мадарських Русинув.

Кор.: Як плануєте сполну працу из містными самосправованями?

В.Г.: Діятельство містных самосправовань мусить ся радикално измінити. Без успішных грантув днесь дуже тяжко організовати програмы сята вадь сохраняти традиції и віру. У майближый час плануєме создати групу спеціалістув, котрі были бы валошні помочи нашым самосправованям вубрати и приготувити актуалный грант. Надію ся, же робота групи буде на хосен усім нам у скоруй будучности.

Кор.: Які традиційні сята и праздники плануєте сятковати у будучности?

В.Г.: Хвала Богови масе много файных традиційных сят и праздникув. Усі вни цінні каждый по своєму и сохраненя їх — наше важное завдання. Уже многі роки 27-го марта наша община традиційно участвує у торжествах, посвяченых памняти Ференца Раковці II. Сёго рока Національное Сято Русинув будеме сятковати у краснум місті — у Болдогкёвароліо. Там будеме вручати памнятні медалії Антонія Годинки майзаслуженым особам, што ся одзначили у розвою русинськый общины, і културы, науки, сосполного и духовного жывота.

12-го фебруаря сёго рока за ініціативов и при активнуй участи Др. Маріаны Лявинец, председателя русинського самосправованя 6-го района столиці, Др. Яноша Сабова, председателя русинського самосправованя 8-го района Будапешта, Вседержавного Русинського Самосправованя и потомкув академіка Годинки быв отвореный достойный памняти великого Русина меморіалный памнятник на могилі Антонія Годинки на Фіумейськум теметьові у Будапешті.

Цілый рук будуть проводити ся торжества, вручені 20 ручному юбілейови нашої русинської общины.

У септембрі — на праздник Малої Богородиці — зясь уже за традиційов організує ся ведно Столичным и Вседержавным Русинськыма Самосправованями културна и духовна акція, што служить духовным пудпорованям Русинам-грекокатоликам.

Кор.: На яком етапі кодифікація літературного русинського языка?

В. Г.: Кодифікація літературного русинського языка зачала ся ищи тоди, коли Габор Клебашко-Гатінгер написав свуй первый стих. „Русинський Світ”, „Календарі-Альманахы”, усі русинські видання — важні етапы кодифікації. У будучности ушытка русинська мас-медія буде служыти цілём создання єдиного літературного русинського языка про мадарських Русинув.

Кор.: Які міры и роля ВРМС, на вашу гадку, суть у пудготовці ид 11-му Світовому Конгресу Русинув, што, знаєме, пудготовлять ся ту в Будапешті?

В. Г.: Успішне проведення 11-го Світового Конгреса Русинув дуже важно про ушыткых нас. Общый Собур Вседержавного Самосправованя уповномочив підпредсідателя ВРМС Др. Степана Лявинца займатися веденєм пудготовки ид суй акції Русинув з ушыткого світа. На цілі рендешного проведення конгреса в Будапешті вуділили сьме вже и гроші.

Кор.: Чим годен помочи и як собі видить ВРМС списованя обывателюв у осени сього рока?

В. Г.: Списаня жытельства нашуй отчины в

осени сього рока може и має послужити способом селекції фалшивых самосправовань. Дуже важно, обы процес списаня бив анонімный. Сесе значить, же має загнати ся обывателюм анкета-звідалник, котрый ся заповнить каждым из нас, а пак покладе ся у копертку и зажене ся поштов на централный уряд. Иншак, бою ся, люде вадь булша їх часть не будуть сміти уповісти правду звідачови.

Кор.: Честована пані предсідателько, красно дякую Вам за курту, айбо содержателну и хосенну про читателюв нашуй новинкы бесіду.

У днешнюм числі зачинаєме представляти шырокуй сосполности наші містні самосправованя. Первым за азбучным шором иде варошик Асовд, што пуд Будапештом

Діятелность Русинського Меншынового Самосправованя вароша Асовда за 2002—2010 роки

Русинське Меншынове Самосправованя Асовда было основано 2002 рока, предсідателєм котрого бив выбраний др. Атаназ Фединец.

У яри 2003 рока Самосправованя отмічало Великодні Сята, котрі зачали ся грекокатолицьков Літургійов на церковнославянськым языкови и традиційным посяченєм паскы. Службу на церковнославянськым языкови отспівав бізантійський мужеський хор имени св. Єфрема пуд веденєм др. Томаша Бубно. Первыи раз у Мадярщині, ипен у Асовді отзвучали фрагменты Літургії Сятого Йоана (автор Янош Бокшай), написаного про мужський хор. Сяточный фрыштык отбывся у клубі містнуй самообороны, котрый бив прикрашений у Великодних мотивах. Перед многочиселнов публіков выступив фолклорный ансамбл „Угоча“, котрый свою програму ушорив из творув русинських

компоністув. У исполненю діточуй группы прозвучали стихи и співанкы на рудном русинськым языкови, выучити котрі помагали члены меншынового самосправованя.

У фебруарі 2004 рока у вароші Пейч на стіні Пейчського Універзитета была покладена меморіална табла на честь академика Антонія Годинкы. При пудпорованю ВРМС и Пейчського РМС, редакцію текста на русинськым языкови узяло на себе РМС Асовда. Ипен самосправованя зучастнило ся выданєм каталога русинського художника Атаназа Фединца, шорила и редаговала русинські тексты, котрі пак товмачили ся на мадярський и англійський языки.

Сяткованя Національного Русинського Дня 2005 рока зачало ся из Літургії Йоана Златоуста (верзія Яноша Бокшай) на церковнославянськым языкови у варошськуй римокатолицькуй церькви, котра была переповнена вірниками. По Службі Божуй торжества были продовжені у Галерії музея Шандора Петевфія, де отбыла ся виставка работ русинських художникув. Каталог виставкы составили посланикы меншынового самосправованя. Сяточный концерт проходив на материнськым языкови. На радость и подобу? публікы выступили школаші и діти захоронкы из Комловшського АМК, квартет имени Антонія Годинкы, сестры Кедик. Газдыні приготували стравы за русинськыма національнымы рецептами. Члены русинськуй общины дуже помогли при організації сята, а самосправованя пудпоровало його проведення фінансово.

Русинське Меншынове Самосправованя Асовда фінансово пудпоровало виданя Сяті Літургії Йоана Златоуста на СД у исповненю бізантійського мужського хора имени Св. Єфрема, выступлення змішаного хора из Пудкарпатя „Кантус” у Базиліці Сятого Штефана у Будапешті, пудпоровала виданя умілецького каталога родини Манайло.

У августі 2005 року у музеї Шандора Петевфія у Асовді отворила ся выставка предметув русинського народного прикладного умілства, котрі хосновали ся даколи у газдувстві русинської общины. Многі експонаты были подаровані їх властителями Виставочному Залу Русинського Музейного Собраня.

Члены нашої общины активно участвовали при создании Первої Русинської Бібліотеки у Мадярщині, подаровали дакулько цінних русинських выдань, новинки, документи.

2006 рук, котрый пройшов в атмосфері приправлєваня ид выборам був ознаменованный открытєм выставки Атаназа Фединца на честь його 70-ручного юбілея и выданєм умілського каталога, што ся капчав ид сую даті. По результатам выборов у Асовді председателєм Русинського Меншынового Самосправованя стала Віра Гіріц, подпредседателєм – Мікловш Гаваші, членами – Марія Гіріц, др. Атаназ Фединец и Ласло Фодор.

У 2007 році РМС Асовда, ведно з русинськыма самосправованяма Ніредьгазы и Гедёллє організовали русинський музикальний вечар, у керетох котрого выступили як мадярські исповнителі, так и гості из Пудкарпатя. Великий успіх у публіки мав фолклорный ансамбл из Мукачова (Пудкарпатя) „Руснакы”. При пудготовці сєї культурної програмы РМС вчинило позваня, програмкы и постеры на русинськым языкови.

Фінансово пудпоровали виданя СД из Рудвяныма колядкама сестер Кедик, первый том виданя описаня жызненного пути Теодора Ромжі. Виданя організовало Русинське Меншынове Самосправованя будапештського району Йожефварош. Результатом продуктивного сотрудничества стало и виданя книги „Тысячлітнє русинсько-мадярське

сожытелство у гляділі історії”.

Дуже памнятным событієм 2008 рока стала 3-дневное путованя по Пудкарпатю пуд час Великодных сят. Сесе поїздка стала возможнов благодаря пудпорованю Фондації Національных и Етнічных Меншын Мадярщины. Путувучи по Пудкарпатю, мы проникли ся прекрасным чувством єдиненя из нашыма Русинами у сохраненю материнського языка, культуры, релігійных цінностей.

Завершалным событієм рока стало отвореня Русинськуй галерії в умілськуй майстерні Атаназа Фединца. Депутаты активно зучаствили ся у складаню каталога, фотографованю работ, написаню біографій авторув, выданю промоційных матеріалув на русинськым языкови.

На позваня Русинського Меншынового Самосправованя Шойовпетрі, 11 октовбра 2009 рока у Сосполнуй Хыжі имени Імре Антала открыла ся выставка Атаназа Фединца пуд названєм „Осіннєе настроєня”. Выставка была составлена из работ Майстерської-Галерії Рутенія. Русинське Меншынове Самосправованя Асовда из дня свого образования систематично тримле фінансову помуч новинці „Русинський Світ”, котрый місячно выходить на материнськым языкови, и каждоручному „Календарю-Алманаху”.

Наше самосправованя и русинська община систематично участвує у організації и проведені державных сят. Свою задачу видить у тому, обы придати сим сятм и національний русинський колорит.

Багаторучна практика по сохраненю материнського языка показала, што хыбєня єдинуй языковуй системи провокує можность появлення спорных вопросов у сую сфері. Зато, рахуєме дуже важным кодифікацію літературного русинського языка. Уже много рокув проводили сьме изглядованя по сую темі ведно из учителькама русинського языка из Комловшкы, Мучоня. На основі конкретного практичного опыта из професором др. Михаилом Капралєм зачали сьме пудготовку про написаня Мадярсько-Русинського словаря, доповненого фонетичнов переписков и Словаря русинськуй ортографії.

У 2010 році из пудпорованєм регіонув Боршод-Абауй-Земплин, Саболч-Сатмар и Пешта був выданный Русинський розговорник про начинающих и про вошколашув середнєго уровня. Книга содержит пять разговорных тем и из нима извязані грекокатолицькі молитвы и мадярсько-русинський словарычик. Русинське Меншынове Самосправованя Асовда было первым, котрое започатковало виданя сякого рода книги, її фінансовое пудпорованя и професіональное виданя. Книга была презентована у септембрі пуд час русинського культурного міроприятя у Гейовкерестурі. Книга вызвала дуже великий інтерес у читателюв. И

теперь, як и у пережі роки, самосправованя Асовда пудпоровало появляня печатної и електронної преси, проведення Національного Русинського сята, сята Малої Богородиці, регулярно навщивляе грекокатолицькі Службы.

Меншыновое Самосправованя Асовда пудпорує появляня ВЕБ-сторони Майстерської-галерії Рутенія, слїдить за її обновленєм. У 2010 році коло сторони на мадярськым языкови, появила ся сторона на русинськым и англійськым языках.

За результатами виборув 2010 рока посланиками русинського меншынового самосправованя стали: Адріанна Будаї, Др. Атаназ Фединец, Марія Гіріц, Віра Гіріц. Предсідательков самосправованя

была выбрана Віра Гіріц, подпредсідательков Марія Гіріц.

2 децембра у сяточнуй обстановці община одмітила другу годовщину образования первой русинської картинної галерії – Рутенія.

Пережі 2 роки свідчать про вто, што осуществила ся головна ціль основателюв – образования галерії помогло русинськым родинам, котрі проживавуть у Асовді и области захранити ідентитет, популяризовати культурні и релігійні цінности. Русинськє Меншыновое самосправованя находить ся у постоянном капчаню из самосправованєм Асовда, його веденєм. Договор про совмістну роботу помагать успішнуй роботі русинської общины.

Aszód Város Ruszin Kisebbségi Önkormányzat 2002. – 2010. között végzett tevékenysége

Az aszódai ruszin kisebbségi önkormányzat 2002. évben alakult, elnöke Dr. Fedinecz Atanáz lett.

2003. év tavaszán önkormányzatunk megrendezte a görög katolikus húsvétot, amely egyházi szláv nyelvű liturgiával és hagyományos pászkaszenteléssel kezdődött. A szentmisén egyházi szláv nyelven a Szent Efrém Bizánci Férfikar Dr. Bubnó Tamás karnagy vezetésével kísért a szertartást. Aszódon hangzott el Magyarországon először egyházi szláv nyelven Boksay János férfikarra írt Aranyszájú Szent János liturgia részletei. Az ünnepi reggelire az Aszódai Helyőrségi Klub hagyományos pászkaszentelő kellekkel feldíszített termében került sor. A nagyszámú közönség előtt ruszin zeneszerzők műveiből összeállított műsorral fellépett az Ugocsa Népi Együttes. A Ruszkenya Női Klub gyermekcsoportjának előadásában anyanyelven ruszin versek és gyermekdalok hangzottak el, amelyek összeállításában és betanításában az önkormányzat tagjai segédkeztek.

2004. év februárjában Pécsen a Pécsi Tudományegyetem egyik épületének falán felavatásra kerül Hodinka Antal akadémikus emlékét őrző tábla. Az ORKÖ, a Pécsi RKÖ támogatásával elkészült emléktábla ruszin nyelvű szövegének megszerkesztését az Aszódai RKÖ vállalta.

Az év jelentős részét testületünk Fedinecz Atanáz ruszin festőművész katalógusának előkészítési munkálataival töltötte: válogatta és szerkesztette az anyanyelvű szövegeket, azokat magyar és angol nyelvekre fordította, lektorálta az elkészült részeket.

A 2005. évi Ruszin Nemzeti Ünnepp aszódai rendezvénysorozata Boksay János egyházi szláv nyelven írt Aranyszájú Szent János liturgiával kezdődött a helyi római-katolikus templom zsúfolásig megtelt. Az istentiszteletet a Petőfi Múzeum Galériában ruszin festőművészek alkotásaiból összeállított kiállítás megnyitója és ünnepi előadás követte, amelyben anyanyelvi műsorral a népes közönség nagy öröme és tetszése közepette felléptek a Komlóskai Ruszin ÁMK tanulói és óvodás csoportjai, a Hodinka vonósnegyes, a Kedyk testvérek. A kiállítás katalógusának szövegeit a képviselő testület tagjai szerkesztették. Az önkormányzat háziasszonyai gondoskodtak a ruszin nemzeti ételek szakszerű elkészítéséről és tálalásáról, a testület tagjai szervezési feladatokat láttak el, az önkormányzat anyagiakkal is támogatta a rendezvényt.

Aszód Város Ruszin Kisebbségi Önkormányzata anyagi támogatásban részesítette a Szent Efrém Bizánci Férfikar által egyházi szláv nyelven elkészített Aranyszájú Szent János Liturgia CD megjelenését, segédkezett a fordítási és szerkesztési feladatokban, anyagi támogatást nyújtott a kárpátaljai Cantus vegyes kar fellépéséhez Budapesten a Szent István Bazilikában, támogatta a Manajló család művészeti

katalógusának megjelenését.

2005. év augusztusában az Aszódi Petőfi Múzeumban a ruszin közösség tulajdonában lévő ruszin népművészeti és iparművészeti tárgyakból kiállítás nyílt. Több tárgyat a tulajdonosok a Magyarországi Ruszinok Gyűjtő és Kiállítóhelynek ajánlották fel.

Közösségünk tagjai aktívan részt vettek a Magyarországi Ruszinok Könyvtárának létrehozásában, értékes ruszin nyelvű kiadványokat, hírlapokat, dokumentumokat ajánlottak fel az intézménynek.

A 2006. év a választásokhoz való felkészülésen kívül Fedinecz Atanáz ruszin festőművész 70. születésnapja tiszteletére megrendezett kiállítás megszervezésével és a hozzá kapcsolódó katalógus megjelenésével együtt járó feladatok teljesítésével telt.

A 2006. évi kisebbségi képviselők választások eredményeként Aszódon ismét megalakult a ruszin kisebbségi önkormányzat, amelynek elnöke Giricz Vera lett. Elnök-helyettesnek Havassy Miklóst választotta a képviselő-testület, amelynek tagjai Giricz Mária, Dr. Fedinecz Atanáz, Fodor László.

Képviselő testületünk 2007-ben a Nyíregyházi Ruszin Kisebbségi Önkormányzattal és a Gödöllői Ruszin Kisebbségi Önkormányzattal közösen Ruszin Kulturális Estet rendezett, amelynek keretein belül a hazai előadóművészek mellett a Kárpátaljáról érkezett „Rusznaki” folklór együttes is nagy sikert aratott műsorával. A kulturális rendezvények szervezésében vállaltuk a meghívók, a programfüzetek és a plakátok anyanyelven való megszerkesztését, a programok anyanyelven való lebonyolítását. Anyagi támogatásban részesítettük a Kedyk testvérek karácsonyi énekeket tartalmazó CD, a Budapest-Józsefvárosi RKÖ gondozásában megjelent Romzsa Tódor élete kiadvány első kötetének, a Belváros-Lipótvárosi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat. Az Ezer éves ruszin-magyar együttélés a történelem tükrében című kiadvány megjelentetését.

2008. év egyik legjelentősebb eseménye a MNEKK támogatásával Kárpátalján eltöltött három nap volt, amely egybeesett a görög katolikus húsvét ünnepével. Az anyanyelv, a hagyományok és a vallási értékek ápolásának és megőrzésének remek példáját tapasztalhattuk ott tartózkodásunk ideje alatt.

Az esztendő záróeseményeként önkormányzatunk támogatásával megnyílt hazánk első ruszin galériája Fedinecz Atanáz műtermében és a hozzá kapcsolódó helyiségekben. Képviselő testületünk kivette részét a festmények fényképezésében, katalógizálásában, a meglévő alkotások és alkotóik életútjának, a promóciós anyagok több, elsősorban ruszin nyelven való leírásában. A megnyitóról előzetest és összefoglalót készített a Duna TV, a Zemplén TV és a Galga TV, cikk jelent meg a Ruszin Világ című országos terjesztésű, ruszin nyelven megjelenő lap februári számában,

2009. június 13. kisebbségi önkormányzatunk

szervezésében sor került a Kárpátaljai Elszármazottak V. találkozójára. A rendezvénnyel megemlékeztünk szülőföldünk sorsának tragikus alakulásáról a Trianoni döntések után, Fedinecz Sándor sebész-professzor születésnapjáról, ünnepélyes keretek között megnyitottuk Fedinecz Atanáz és a kárpátaljai festőművészek alkotásaiból összeállított kiállítást. A rendezvénysorozatról tudósított az Aszódi Tükör augusztusi száma és a M1 Rondó című műsor 2009. augusztus 27. adása.

Az Aszód Város Önkormányzata által 2009. augusztus 20. megrendezett Szent István Nap rendezvény sorozatban részt vett a ruszin kisebbségi önkormányzat is. A Római Katolikus Hitéleti Központban sor került Fedinecz Atanáz a Ruthenia Múterem Galéria anyagából összeállított Hit, Remény, Szeretet című kiállítására. A tárlat megrendezésével a ruszin kisebbségi közösség megemlékezett a Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye erőszakos felszámolásának 60. évfordulójáról és a vértanú görög katolikus lelkészekről.

A Sajópetri Ruszin Kisebbségi Önkormányzat meghívására 2009. október 11. a sajópetri Antal Imre Községi Házban Őszi hangulat címmel kiállítás nyílt Fedinecz Atanáz alkotásaiból. A tárlatot a Ruthenia Múterem Galéria anyagából állítottuk össze.

Aszód Város Ruszin Kisebbségi Önkormányzata megalakulása óta rendszeres anyagi támogatásban részesíti a Ruszin Világ című havonta ruszin nyelven megjelenő országos lapot és az évente megjelenő Kalendárium–Almanachot.

Önkormányzatunk és közösségünk tagjai rendszeresen részt vesznek az országos ünnepek előkészületeiben és lebonyolításában, feladatuknak a rendezvények anyanyelvi jellegének megőrzésében és ápolásában látják.

Az anyanyelv ápolása és megőrzése terén végzett több éves tevékenység tapasztalatai azt bizonyítják, hogy az egységes irodalmi nyelvi rendszer hiánya teret hagy a nyelvészet szempontjából vitatott színvonalú cikkek és művek megjelenésének. Ezért tartjuk rendkívül fontosnak a hazai irodalmi ruszin nyelv megteremtését.

Тöbb éve, Barnáné Zajakovszki Mária komlóskai és Majorosné Zsebesi Borbála műcsónyi ruszin nyelvoktatókkal kutatásokat és felméréseket végeztünk e témakörben. A konkrét tapasztalat birtokában Dr. Káprály Mihály professzor úrral tavaly elkezdtük a fonetikai átírással kiegészített Magyar-Ruszin Kis-szótár és Ruszin Helyesírási Szótár megteremtésének előkészületeit.

2010. évben több Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár és Pest Megyei települési ruszin kisebbségi önkormányzat támogatásával, az Aszódi RKÖ kezdeményezésére elkészült a kezdő-és középfaladó szintű Ruszin Társalgás első kötete. A könyv tartalma: öt társalgási téma, a hozzájuk kapcsolódó görög katolikus imádságok és a magyar-ruszin kisszótár.

Az aszódi ruszin kisebbségi közösség volt az első ilyen jellegű ruszin nyelvkönyv megjelenésének kezdeményezője, támogatója, a szakmai gárda összeválogatója és a könyv kiadója. Szeptemberben a Hejőkeresztúron megrendezett ruszin kulturális rendezvény keretein belül, nagy érdeklődés mellett mutattuk be a könyvet. Az elmúlt esztendőben is támogattuk a ruszin írott és elektronikus médiát, a Nemzeti Ruszin Ünnepe, a Kis Boldogasszony ünnepét, a Gödöllői Görög Katolikus Szervező Lelkész-ség rendezvényeit, rendszeresen látogatjuk és támogatjuk a

görög katolikus miséket. Az aszódi ruszin kisebbségi önkormányzat támogatja a Ruthenia Múterem Galéria honlapjának működését, gondoskodik annak frissítéséről. 2010-ben elkezdtük a honlapnak a magyar mellett ruszin és angol nyelven való megjelentetését.

A 2010. évi települési kisebbségi képviselők választásának eredményeként az Aszódi RKÖ tagjai lettek: Budai Andrásné, Dr. Fedinecz Atanáz, Giricz Mária és Giricz Vera. A testület Giricz Verát elnöknek, Giricz Máriát elnök-helyettesnek választotta.

December 2-án közösségünk ünnepélyes keretek között emlékezett meg az első ruszin képtár – a Ruthenia Múterem Galéria fennállásának 2. évfordulójáról. Az eltelt két év eseményei bizonyítékai annak, hogy teljesült az alapítók legfontosabb célkitűzése – a galéria működése hozzájárult ahhoz, hogy az Aszódon és környékén élő ruszin családok hagyományörző és anyanyelvápoló tevékenysége segítse identitásunk megőrzését, népszerűsítse kulturális és vallási értékeinket.

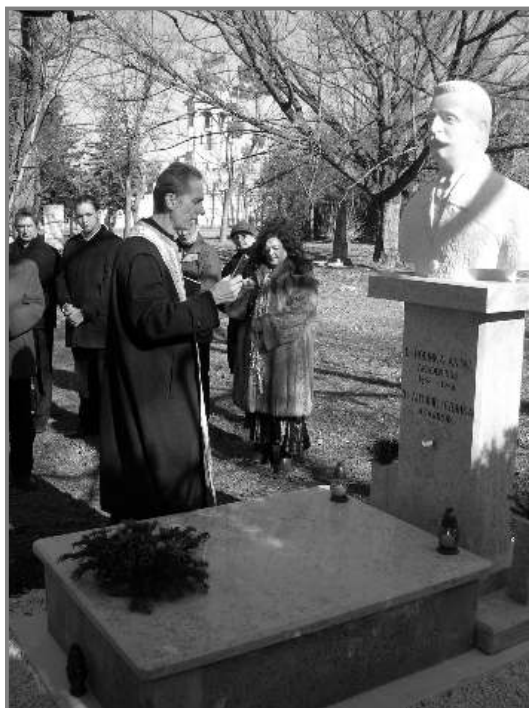
Az aszódi ruszin kisebbségi közösség napi kapcsolatban áll a városi önkormányzat képviselő testületével és a város vezetőivel, a két önkormányzat között létrejött Együttműködési Megállapodás rögzíti azokat a feladatokat, amelyeket a városi önkormányzat a törvényi előírásoknak megfelelően vállalt a kisebbségi önkormányzat sikeres működéséhez.

Посячення пам'ятника академику Антонію Годинці

6 фебруаря у русинській общині Мадярщини стало ся знаменитое событие – на реформатському теметьові Будапешта на могилі познатого межи Русинами академіка Антонія Годинки був посячений пам'ятник великому ученому, котрий зробив неоцінимий вклад у русинську и у мадярську науку. Знаменитим є и вто, жн сесе событие стало ся у переддень його дня рожденія. Не лем Русини Мадярщини и Пудкарпатя, а мож уповісти, Русини цілого світа глибоко чествувать пам'ять Антонія Годинки, котрий многі свої роботи писав русинським языком, будучи глибоко убіженим, же

пудкарпатські Русини, історію котрых вун добрі познавав, можуть розвити свій літературный язык.

У сесь студений фебруарський день сонце ярко освіщало білий мармуровый бюст на реконструйованій могилі. Она выпозіровала цалком инакше, ги у пережі роки. Многі из присутствующих на сяті пам'ятать скромну могилу из деревляным різбленим крижом, пороснуту бороштяном. Много раз клали ся на ню вінці од многых русинських самосправовань и організацій.

Уже восьмый рук, од 2003 рока, по ініціативі Общества имени А. Годинки

и Общого Собора ВРМС у Будапешті проводили ся торжества пам'яті Антонія Годинки (перва неділя фебруаря). У сесї дны возлагавуть ся вінці на пам'ятну таблу на домі, де жив академик, проводять ся пам'ятні конференції, гостями котрых выступають познаті учені Мадярщини и сосїдних держав. ВРСМ и Обществом А. Годинки была учреждена премія имени Антонія Годинки, котру дуставали тоті Руси́ны, котрі внесли вклад у діло возрожденія русинства. Матеріали про сесї акції Руси́ны світа могли прочитати у новинці „Русинський Світ” и у 11 виданях „Русинського Алманаха”. Дакулько рокув тому члены Общества Руси́нської Інтелігенції дораховали покласти пам'ятник на могилі академіка на Керепешському теметєві. Сесю ідею пуддержало Вседержавное Руси́нське Меншыновое Самосправованя, а у 2009 році и Столичное Руси́нське Меншыновое Самосправованя. Організацію сїї акції поручили др. Яношу Сабову, єдному из основателюв Общества имени А. Годинки и председателю СРМС др. М. Лявинец. Др. Янош Сабов предложив исполнителєм молодого скульптора Крістіана Комаса, абсолвента Художественуї академії у Пейчу. Представителі організації вступили у контакт из онуком А. Годинки др. Ласловом Годинков, котрый не лем пуддержав ідею, а и подпоровав фінансово и дав писемный дозвол на установленя пам'ятника од имени родины. Затым послїдовала доста довга праца по дуставаню дозволу од соотвітствующих організації. У тот же час скульптором были представлені ескізы, котрі были обговорені заінтересованымі особами, а пак був установленый кунцєвий варіант. Родина А. Годинки приняла на себе реконструкцію могилы. Сесю роботу завершив договор, составленный про фінансовое пудпорованя, котрый пудписали предсїдатель Общества имени А. Годинки проф. А. Лявинец, предсїдатель ВРМС А. Манайло, предсїдатель СРМС др. М. Лявинец и др. Л. Годинка. Сеся велика пудготовителна работа завершила ся резултативно, файный пам'ятник

академіку стоить на його могилі, и не лем Руси́ны, а и многочисленні посетителі історичного теметєва можуть його видіти.

День 6 фебруаря войде у історію русинської общины Мадярщини. Оддати честь великому ученому на торжественное открытія прийшли предсїдатель Общества имени А. Годинки проф. А. Лявинец, онук академіка др. Л. Годинка и члены його родины, предсїдатель ВРМС Віра Гіріц, др. М. Лявинец, др. Я. Сабов, представителі РМС Будапешта и многочисленні гості. Торжество открыв проф. А. Лявинец, котрый привітствовав присутствующих и одмітив, же не лем сесь день історичный, а и місто, на котрому похоронено академіка є знаменательным, бо находит ся недалеко од мавзолея Лайоша Кошута, и відси мож видіти Йожефварошську штацію, из котрої отправляли ся Руси́ны у тяжкі роки за ліпшым животом у Америку через порт Фіумею. Межи

німа были в основном Руси́ны Пудкарпатя, де ученый провюв діточі роки у селі Соқырниця, в Ужгороді, де учив ся у гімназії, у Мукачові и т. д., де був межи русинським народом, історію и язык котрого детально изучив.

Пам'ятник открыв онук академіка др. Ласло Годинка. Осячення пам'ятника и панихиду отслужив парох грекокатолицькуї церк-

ви на Ровжак тере о. Левенте

Оддали честь знамому ученому возложенієм вінцюв представителі ВРМС, СРМС, РМС VI, VIII, IX, XI районув Будапешта, общества имени Антонія Годинки.

Др. Маріанна Лявинец

Высяченя єпископа у возроженум егзархаті

5 марта 2011 рока є історичнов датов у жывоті мадярських грекокатоликув. У сесь день монах Атаназ Орос був высяченый папов Бенедіктом XVI на єпископського егзарха у Мішковцькум Егзархаті. При сьому папа даровав му престол из Паніумськым знаком.

Атаназ Орос родив ся у родині грекокатолицького сященика. Из восьмох діти, єден брат став сящеником, сестры — попадами. Отець Атаназа Ороса — честованый межи вірниками парохії, днесь пензіста.

Атаназ Орос був похрещеный на имня Ласло. По высяченю у сященика ведно из Філіпом Кочішом, днешнім єпископом Гайдудорозького єпископата, бывав у монашеськуй общині у белгійськум Шеветоні, пак у Дамоуці, де и прийняв монашеськое имня Атаназ. Теологічні знаня дустав у католицькум університеті Петера Пазманя, пак множив свої знаня у університетох Рима. Пуд час высячення на єпископа був руководителєм пудготовителного курса у Централнуй Церковнуй Семинарії.

Мішковцький Апостольський Егзархат є скорботным результатом Тріанонського мирного

диктата. Из одкапчаных теріторій, 21 парохію Пряшовського єпископата, Папа Пій XI 4 юнія 1924 рока основав Апостольський протекторат. Се був статус из особым церковным правом и церковным самосправованєм. Через призначеных апостольських адміністраторув Сятый Престол дозерать и руководить діятельностью церковли у сьом регіоні.

Днешнїв діспозицієв є, же Апостольський Егзархат Мішковця з 59 парохіями поміщений є межи природнїв лінієв Тисы и адміністративным гатаром Боршод-Абауй-Земплинської жупы.

Отець Атаназ Орос є первым высяченым єпископом Апостольского Егзархата Мішковця.

У пув на сему вечара 6 марта 2011 рока у грекокатолицькуй церкві на Буза тере у Мішковцю, сященики егзархата и многочиселні вірники

ведно из нововысяченым єпископом Атаназом співали неділну вечурню.

Дай Боже, новоназначеному єпископу Атаназу мира, здоровля на Многая и Благая Літа!

Жерело: exarchatus.hu, gorogkatolikus.hu

Püspöki kinevezés az újjászületett exarchátusban

2011. március 5. a magyar görög katolikusok életében történelmi dátum. Ezen a napon nevezte ki XVI. Benedek pápa Orosz Atanáz szerzetes atyát a Miskolci Apostoli Exarchátus püspök exarchájává, Panium címzetes püspöki székét adományozva számára.

Orosz Atanáz, görög katolikus papsaládban született 8 testvére közül egy pap és leánytestvérei papnék. Édesapja az egyházmegye megbecsült papja, aki már nyugdíjas éveit tölti.

Orosz Atanáz a keresztségben a László nevet kapta, majd a papszentelés után Kocsis Fülöppel a Hajdúdorogi Egyházmegye jelenlegi püspökével, a belgiumi Chevetogne-ban, majd Dámócon szerzetesi közösségben éltek, amikor az Atanáz szerzetesi nevet vette fel. Teológiai tanulmányait a mostani Pázmány Péter Katolikus Egyetemen végezte, majd Róma több egyetemén gyarapította tudását. A püspöki kinevezés idején a Központi Papnevelő Intézetben az előkészítő évfolyam előljárója.

A Miskolci Apostoli Exarchátus a Trianoni békediktátum szomorú következménye. Az elcsatolt

területekből visszamaradt Eperjesi egyházmegye 21 parókiájából, XI. Pius pápa, 1924. június 4.-én, Apostoli Kormányzóságot alapított. Ez egy különleges egyházzogi, egyházkormányzati státusz. A Szentszék, kinevezett apostoli adminisztrátorokon keresztül felügyeli és irányítja a területen lévő egyház működését.

A jelenlegi állapot, a Tisza természetes vonala, és a Borsod-Abaúj- Zemplén megye közigazgatási határa jelenti a Miskolci Apostoli Exarchátust 59 parókiával.

Orosz Atanáz atya a területileg megnövekedett Miskolci Apostoli Exarchátus első kinevezett püspöke.

2011. március 6.-án este fél 7 órakor, a Miskolc, Búza téri görög katolikus templomban, az Exarchátus papsága, és sok hívő Atanáz kinevezett püspökkel együtt énekelt a vajhagyó vasárnapi vecsernyét.

Istenszerető Atanáz kinevezett püspökünknek, adj, Urunk, békességet, egészséget és áldást, számos boldog éven át!

Forrás: exarchatus.hu, gorogkatolikus.hu

Грекокатолицька духовна музика

Наша грекокатолицька церков из гордостѣв рахує своє музыкалну дідузнину бізантійського проихода.

Бізантійський обряд, бізантійська музика, бізантійський дух – сесі понятя появляють ся много раз, у разных истолкованях изглядователюв восточного християнства. Можеме без преувеличення вповісти: кельо робот, тельо разных пудходов и конклюдій суть у злученю з нима.

Не мож у дакулькох фразах описати ані схему сього широкого круга вопросу, айбо якраз позад сього вшелякоє изглядованя годно содержати интересні моменти.

Коріня бізантійськуй музика треба глядати, у первый шор, у релігійных звичаях Жидув и других народув, што ся односять гу восточнуй части Средиземноморського басейна. Бізантія была ищи невеликим портовым варошом на березі Босфора, наколи скоро розпространяючое ся християнство уже хосновало дійства и прикапчані гу ним музыкалні рішеня, котрі пуднійше называли бізантійськыма.

Затым, зачинавучи з IV столітя, варош розростає ся, и зачинать ся його триумфалное шествіє на вшыток період його тысячлітнього розцвіта, бізантійська традиція стала офіціалнов церковнов културов імперії. Генерация великих церкувных служителюв, создателюв гімнув, живурых у християнськуй літургії, слідовали една за другов и создали вни такі высокого содержател-ного уровня церковні обряды, котрі, у основному майже у первозданум виді живуть у церквах бізантійського обряда.

Сятый Йоан Златоуст, Василій Великий, Сятый Єфрем, Сятый Йоан Дамаський, Сятый Кузьма Єрусалимський, Сятый Андрей Критський, Сятый Теодор – сесе лем дакулько имен из неповнуй лішты. По общуй гадці, отці-гімнотворці создавали літургічні тексты из тима мелодіями доведна, што образовало теологічну, умілецько-драматичну музыкалну єдноту. На самум ділі, у дійствителності сеся оригінална бізантійська музика є руднов сестров западного *cantus planus*, грегоріанської музика.

Восточна и западна літургійна музика дуже близько стояли една коло другої од IV до XV столітя. У каждуй на Богослуженіях у цілум світі співали ся єднотонні без музыкального сопровожде-ня піснопінія. Природньо, на теріторіях бізантійського обряда хосновав ся грецький язык, а на теріторіях римського обряда – латинський. Извістно и про вто, же до розрыва межі церквами, т. є. до 1054 рока, межі Римом и Бізантіюв и межі другыма варошами християнської културы была тісна связь. Про літургічну музика первых 500

рокув (V- IX столітя) можеме дознати ся лем по описаням тої эпохи, писемні нотні записы сохранили ся лем од X столітя и дуйшли до нас.

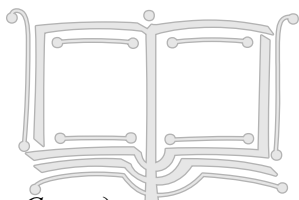
Причинов сього є лем вто, же просто не было нот, а музика, мелодії вошколовані співці, дякы, псалмісты просто наспівовали на літургічні тексты. Из сього слідує, же на первом плані было імпрровізованое духовное піснопініє, правда, из даякыма обмеженнями: окто довжину октав оприділила 8-голосна система, по котруй тексты и гімны на яку мелодію треба исповняти.

У тот час и западна система была ідентичнов. 8-тоналнов была и у римському обряді. Восьми-тонална система (окто) є основов и теперішнього грекокатолицького піснопінія, на розлуку од западного католицького, де лем у монашеському співі сохранила ся 8-тонална система. Парохіалні богослужєбні піснопінія основувуть ся на пуднійших восточных мелодіях.

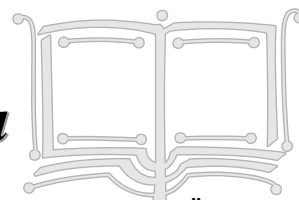
Айбо вернім ся гу старым часам. Древня літургія основовала ся на тексті псалтырюв, співах и голосных читанях біблейських текстув. Предшественником сього є синагогічна кантєлація: співана біблія из особыма варіабельныма короткыма мелодіями. При тому, видав, звучали также окламації, т. є. возгласы и прошенія а также молитвы. Пуднійше у давньохристиянську Літургію прийшли постоянно співані гімны, появили ся респонзоріумы (отвітное пініє), то єсть по грецькы – прокімен – и из часом обряды ставуть постоянныма. Затым приходить період вышеспомнянутых великих отцюв церкви и создателєв гімнув. У VI столітю центром позура контакіон-поезія, што состояла из 18 вадь 24 строф, котра потом стає літературнов частєв бізантійського обряда (*Romanos Melodos*). И як стали ся из сіх розпространєных строф днешні курті, насыщені содержателні кондакы? Сесе стало ся позад канонув, нового направлення, котрое, зачинавучи из XVIII столітя вытіснило поезію-контакіон из богослужєбного обряда и єдночасно вставило кондакы у канон ранюшнєго богослужєнія межі 6 и 7 стр. у кіпі куртого стиха. Айбо не думайме, же хотіли изробити обряд куртішым, ибо канон, состоящий из 9 од, и исповняющий ся сперед нима ірмос и послідуєчі тропарі, требує значително булше часу – сесе знаєме и из днешной утрєні – вспомнім лем піснопінія Великодніх канонув.

У X столітю повностю розцвітає восточно-католицька, то-єсть бізантійська Літургія. Поганські народы ходять на ню, як на чудо (напримір, славяне, мадяре) и потом пак ипен через неї євангєлізувуть ся Централна и Восточна Европа.

Томаш Бубно

Андраш III. Бенедек: *Русины, gens fidelissima*

Спередслово

Серед народув Дунайського пріча, што такой од віка жють из Мадярами, майособішну долю мають Русин. Нида не мали самостойну державність, даяку територіальну одокременість. Їх національний ідентитет, самостойний ентитет определять ся їх *грекокатолицьков віров*, їх близькма меже собов *говорами*, котрх оддавна пробалованое розвиваня на літературний язк все побаламутили їм извонка, богатов и малєвистов *етнорафіїв*, а также *історичнов відомов*, котра має в основі своєю довговіковое мадярсько-русинське ведножтя.

Позад московітської ідеї, што изгодя ся опреділила як панславизм, малі славянські народ мали ся исслзнути, прийти в общое лоно. Май вопіючий примір тому не онь такой малй, такой пятьдесятмільонний український народ, котрий у боротьбі из Поляками и Турками за свою живбть не там найшов собі союзника, де требало бло. Пак 'братський' руський народ исперечив и ёго національное бтя, наказав язк, а території, што вуслободив испуд Туркув, волій населяв мільонами руських селян. (Лоїка бированьських намірень, видав, єднака всягд. И Відень у первум ряді Німців — а кедь хбіли, та Словакув, Сербув вадь Волохув — населяв на сконфісковані Раковцієв маєтк и на южні крайні, вуслобожені спуд Туркув.)

Мерькуйме: се не восточно-європейська окремішність! У тот час исхляли ся перед анлійськм културнм и язковм пріматом Шкоція, Велс и Ірландія, а за французський язковй шовінізм, замаскований 'просвітенством' не є што й говорити! И майспозначний український (малоруський!) писатель Николай ооль написав булшу часть своих новел, повідань, основанх на українську народну эпичну традицію и мітолоію, на руськум язкови.

Великоруські засполюючі змаганя видиме уже у XVIII. столітю, на діяльності руського царського винокупного комітета. Пак на чинности все приходячх из Росії православних попув юромського (1) православного храма, поставеного у память великої княгні Александр Павловн, дівк руського царя Павла, што бла жонов корольського намістника Ёвжефа. А май видливо указали ся у роботі віденських радників и експертув, носителей православної думк, які 'поправляли' цілий шор русинських учевних книг у сьом духови. На повну силу великоруське намірення вказало ся, вшелияк, онь у послідній год доб возроженя, у часі національної революції, пак у год абсолютизма, коли дустало и матеріальну пудпору. Сесе намірення, котрое

майвидливо можеме стямити у діяльності 'москальського провадаря' Адолфа Добрянського, даколи зафарбило ся и кївськм, т. е. українськм надхом. На жаль, сеся аресивна кмпань пошкодила и русинську культуру, котра зачала вже бла указовати серієзні цінності. Александр Духнович, майславнійший русинський поет XIX. столітя, автор русинського національного гімна, од 1856-го года и сам зачав писати по великоруськ. Коли на місті битв при Фегиредьгазі ставили памятник стовп, (2) ледв мож бло найти русинського поета, жеб знав пару шорикув потовмачити на свуй материнський язк.

Русинська інтелієнція из пувстолітнім запозданєм, онь на переломі віка, зачала ся вертати ид народови. У тум часі, правда, 'великий рубиль' зачав тамадовати из боку вір: у дакотрх мараморошських відиках, майбулше в околиці Из, 'научені' у Кієві поп ширили схізму, перехуд на православію. Сесе двиганя, у межевоєннум часі пак бло муцно пудпорованое чехословацькма урядами, а советська власть учинила го єдинственнм и пануючм, переломивши спур попуства, приліпляючого ся ид своєю вірі, и русинського народа.

Шовіністичний панславизм, облечений у пурпурову мантию комунізма, наказав не лем грекокатолицьку віру, но и русинський язк, русинську самоназву, огнем-железом вупалєвав так пружваний фолклоризм. У книжнум удавательстві Карпат ревнії редактор при переданях усиловно переписовали по великоукраїнськм майліпші русинські роман, у нич не ставлячи елементарні основ фахової наук, в українськму переписі появляли фолклорні зборник, итд.

Советська власть, природно, усиловала ся розрушити и тсячолітоє мадярсько-русинське братство. Історично-фолклорні леєнд пудняли на ран научних жерел, што дотогд дозволяли собі лем шарлатан. Одетеперь не лем монографія, а й ани єдна політична брошура не могла вулишити главну тезу за 'тсячолітій гнют', за політику національного притолоченя пудкарпатського корінного обвательства мадярськм пануючм класом!

Днесь, протом, возрожує ся русинське самосвідомєня, и майліпші представителі Русинув дуже добрі знають, же доля сих двох народув (як и других народув Дунайського пріча) обща бла. *Вірний народ Раковцієв* — хоть тулькі многі и так часто надіяли ся бли — нида не завагав ся у своєю вірности мадярському братському народови. Щи и в куртум межечасі од первого віденського арбітража до новозлученя Пудкарпатя ворохоубу сіяли у первум ряді січовик-ардіст, што прихожо-

вали из згуря (и, природно, за тма інтересами стояча німецька вадь и румнська політика). Сам же русинський народ, из грекокатолицьков церьковлєв у чолї, всокотив свою духовну автономію, яка, дякуючи вуголошеню Пала Телекія, (3) за курті четри год стала ся реалнов автономієв, первов політичнов самооранізацієв сєго народа. Удну сєї адміністративної єдиниці рспор правні и противостаня інтересув нида не приближали ся до границь антаонізма.

Минулі пувдруга сто годув, а майпаче минулоє пувстолїтя, не пруйшли бесслїдно у жвотї русинського народа. Зачим процес національного самоусвідоменя, вже-вже реалізовавшї ся бло у добї возрожєня, пуд панславїстичнов пропаандов урвав ся, формованя літературного язка не завершило ся, не родили ся основні книг національної култур (словник, монорафії, фолклорні зберьк итд.). Ши велику силу має збруйниця перебранх из московської мінт великоукраїнських ідей. Днесь Кїєв хуть-нехуть мусить усвідомити сущєствованя Русинув, айбо — у первум рядї из помочов містных пред-

ставитєлюв, котрі вже у прошлости вказали свою запроданость — кладе пуд сомнівок факт русинського ентїтєта, одкликуючи ся на одсущєство общого літературного язка и довершеної духовної култур (котроє у немалуй мірі сам завинив), а на хлябкум полю історії и межуючх наук из акробатичнма фінтами пробує фалшовати факт и доказ русинського етноєнеза. Пуд вднушнм и меженародным напором так ци иншак прозвучала обїцянка, же у бланкетах исписув 2001-го года буде фігуровати и самоопредїленя Русин. Айбо з опыта мож знати: не лем обїцяна будучность, а ши й факт прошлости не все бізувноє діло.

Сєсь малый народ, вержений на роспутя історії, на потвержєня свої самобытности у первум рядї потребує вернути ся ид своим традиціям. Корїня має муцноє, здоровое и нынїшня єго завданка не безнадїйна у часї етничного ренєсанса и регіоналізма.

Історична доля русинства не посполна и пук приносить нам не посполні. Пук сєї послужити годні хоть котрому народу Дунайського прїча.

Изглядывувучи історію просвіщеня Андраш Ш. Бенедєк (1947-2009) глубоко изучав історію, сокташі, културу русинського народа, котрый бывав у тїснум сїмбіозї из Мадярами Пудкарпатя. Стремліня Русинув мати право на самоідентіфікацію, вун пуддержовав читанєм лекцій, выдаванєм статей, умїлськыма товмачєнями, зберанєм бібліотеки. Андраш Ш. Бенедєк був удостоєный премії имени Антонія Годинки, раховав ся честованым Русином.

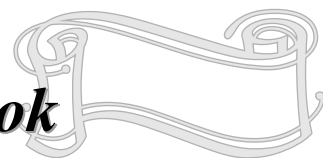
На предложєня Робочого Союза Канадських Старшых Скаутув имени Матяша Гуняди, Андраш Ш. Бенедєк написав невелику монографію *A gens fidelissima: a ruszinok*, котра увїділа світло сїта у 2001 рока у товмачєню на русинський яззык Ігором Керчов. У 2003 році при пудпорованю Русинського Меншынового Самосправованя Белвароша Ліпотвароша она была выдана по мадярськы.

Позєравучи на вто, же не так давно было создано доста много новых русинських меншыновых самосправовань, vznik повышеный інтерєс гу русинськуй історії, културы. Новинка Русинський Світ на своїх боках зачинать выдавати нову серію матеріалув из ціллю помочи новуй генєрації сохранили свуй ідентїтєт. Публікуєме даякі фрагменты из вышєспомнянутаго твора.

Анна Ш. Бенедєк

S. Benedek András: A gens fidelissima: a ruszinok

Előszó

A Duna-medencében a magyarokkal szinte a kezdetektől együtt élő valamennyi nép és nemzetiség közül a ruszinok sorsa a legsajátosabb. Soha sem volt önálló államiségük, bármiféle területi elhatárolódásuk. Nemzeti identitásukat, önálló entitásukat görög katolikus vallásuk, a korábbi irodalmi nyelvteremtő kísérletek kívülről szorgalmazott kudarcá után egymáshoz közel álló nyelvjárásaik, gazdag és színes szellemi és tárgyi néprajzuk, valamint a sok évszázados magyar-ruszin együttélésből fakadó történelmi tudatuk határozza meg.

A később pánszlávizmusként definiált moszkovita gondolat kezdettől a kisebb szláv népek felszámolására, közös akolba terelésére törekedett. Legkirívóbb példája ennek a nem is oly kicsiny, közel ötven milliós ukrán nép, amely a történelem sorsfordulóin a lengyelekkel és a törökökkel folytatott élethalálharca során rossz helyen talált szövetségesre. A "testvéri" orosz nép ugyanis önálló nemzeti létét is elvitatta, nyelvét betiltotta és a kormányzóság török uralom alól felszabadult területére előszeretettel telepítette az orosz parasztok millióit. (A birodalmi szándék logikája úgy látszik, mindenhol egyforma. Bécs is elsősorban

németeket - azok hiányában szlovákokat, szerbeket vagy oláhokat - telepített mind az elkobzott Rákóczi-birtokokra, mind a török alól felszabadított délvidéki területekre.)

Ne feledjük: ez nem kelet-európai sajátosság! Ekkortájt hajtott fejet az angol kultúrfölény (és nyelv) előtt Skócia, Wales és Írország is (Franciaország "felvilágosodásnak" álcázott nyelvi sovinizmusáról nem is szólva!). A legkiválóbb ukrán (kisorosz!) író, Gogol is orosz nyelven írta nagyrészt az ukrán népi epikus hagyományokra, mitológiára épülő elbeszéléseit, novelláit.

A nagyorosz „egységesítő” szándék már a 18. században, a cári orosz borvásárló bizottság tevékenysége kapcsán, majd József nádor felesége, Alekszandra Pavlovna nagyhercegnő (Pál orosz cár lánya) korai halála után az emlékére épített ürömi pravoszláv templom mindenkor Oroszországból érkező papja tevékenységében jelentkezett, de tettenérhető a pravoszláv gondolatot képviselő bécsi lektorok, tanácsadók munkájában is, akik a ruszin tankönyvek egész sorát „igazították” át elkötelezettségük szellemében. Teljes erővel azonban a reformkor utolsó éveiben, a szabadságharc idején, majd az abszolutizmus éveiben jelentkezett az anyagilag is támogatott nagyorosz szándék. Ez a mozgalom, amely a „muszkavezető” Dobrjanszki Adolf tevékenységében a legtettenérhetőbb, néha kijevei, tehát ukrán színezettel is gazdagodott. Sajnos, a már komoly értékeket felmutató ruszin kultúra megsínylette ezt az agresszív kampányt. A XIX. század legkiválóbb ruszin költője, Alekszandr Duhnovics, a ruszin nemzeti himnusz szerzője, 1856-tól maga is oroszul kezdett írni. A fehéregyházi csatátéren felállított emlékoszlop készítésekor alig találtak írástudót, hogy a Petőfi néhány sorát lefordítsa ruszinra.

A ruszin értelmiség fél évszázados késéssel, a századfordulón talált vissza népéhez. Ekkor azonban a „guruló rubelek” a vallás oldaláról indítottak támadást: Máramaros egyes vidékein, elsősorban Iza környékén Kijevben „kioktatott” papok terjesztették a schismát, a pravoszláv vallásra való áttérést. Ez a mozgalom azonban, bár a két világháború közti csehszlovák hatalom erősen támogatta, a szovjethatalom pedig egyeduralmuként tette, megtört a hitéhez ragaszkodó papság és a ruszin nép ellenállásán.

A kommunizmus bíbor álruhájába öltözött pánszláv sovinizmus nemcsak a görög katolikus vallást, de a ruszin nyelvet, a ruszin önelnevezést is betiltotta, tüzzel-vassal irtotta az ún. folklorizmust, a Kárpáti Könyvkiadó buzgó lektorai újrakiadásakor szorgalmasan átírták nagyukránra a legjobb ruszin regényeket, a szaktudomány legalapvetőbb szabályait megszegve ukrán átíratban jelentek meg a folklór-gyűjtemények, stb.

A szovjethatalom természetesen az évezredes magyar-ruszin barátságot is igyekezett megbontani.

Tudományos tételek rangjára emelték az addig csak sarlatánok által képviselt, népetimológias történeti legendákat, s minden monográfia vagy akár politikai brosúra alaptételévé vált az „ezeréves elnyomás”, a magyar uralkodó osztálynak a kárpátaljai őslakosság ellen követett népelnyomó politikája!

A most újraéledő ruszin identitástudat legjobb képviselői azonban pontosan tudják, hogy e két nép (s valamennyi Duna-medencei nép) sorsa közös. Rákóczi hű népe - bár oly sokan és oly sokszor szerették volna - sohasem ingott meg a magyar testvérnép iránti hűségében, még az első bécsi döntés és Kárpátalja visszacsatolása közt eltelt rövid időszakban is elsősorban a hegygerincen túlról érkezett szicsgárdisták (s természetesen az ellenérdekelt német vagy éppen román politika) szították az ellentéteket. Maga a ruszin nép, a görög katolikus egyház vezetésével megőrizte szellemi autonómiáját, amely Teleki Pál kiállításának köszönhetően rövid négy évig valódi autonómiává vált, e nép első politikai megszerveződésévé. Ezen a közigazgatási egységen belül a jog- és érdekvédelmi küzdelmek sohasem közelítették meg az antagonisztikus ellentétek határát.

Az elmúlt másfél évszázad, s különösen az elmúlt ötven év azonban nem múlt el nyomtalanul a ruszin nép életében. Mivel a pánszláv propaganda miatt a reformkorban már-már megvalósult nemzetté válás folyamata megtört, az irodalmi nyelv kialakítása sem teljesedett ki, s nem születtek meg a nemzeti kultúra alapkönyvei (szótárak, monográfiák, folklór-gyűjtemények, stb.), igen erős a moszkvai példán iskolázott nagyukrán gondolat eszköztára. Ma Kijev (bár fogcsikorgatva beletörődik a ruszinság létezésébe), - elsősorban a saját korábbi árulásukat igazoló helyi képviselőik segítségével - kétségbe vonja az önálló ruszin identitás létezését, hivatkozva a közös irodalmi nyelv és kiteljesedett szellemi kultúra (nem utolsó sorban általuk okozott) hiányára s a történelem és társtudományainak ezen a tájon igen ingoványos talaján akrobatikus bizonyítási mutatóványokkal próbálják meghamisítani a ruszin etnogenezis tényeit, bizonyítékait. A belső és nemzetközi nyomás hatására mindenesetre elhangzott az az ígéret, hogy a 2001-es népszámlálás ívein szerepelni fog a ruszin önmeghatározás is. Ebben a régióban azonban nemcsak az ígéretek, de a múlt tényei sem mindig bizonyosak.

Ennek a történelem országújtára vetett kis népnek önnön léte igazolásában elsősorban saját hagyományaihoz kell visszatérnie. Gyökerei erősek, épek és mai feladatuk nem reménytelen az etnikai reneszánsz és regionalizmus korában.

A ruszinság történelmi sorsa nem mindennapi s nem mindennapi tanulságokat hordoz. Tanulságokat, amelyek valamennyi Dunamedencei nép számára hasznosak lehetnek.

S. Benedek András (1947-2009) Kárpátalja művelődéstörténetének kutatása közben a magyarsággal szimbiózisban élő ruszin nép történetét, hagyományait, kultúráját is mélyrehatóan tanulmányozta. A magyarországi ruszin kisebbség önmegismerő törekvéseit előadásokkal, cikkekkel, műfordításokkal, könyvtárszervezéssel támogatta, munkája elismeréseként Hodinka-díjban részesült, tiszteletbeli ruszinként tartották számon. A kanadai Hunyadi Mátyás Öregcserekész Munkaközösség felkérésére kismonográfiát írt *A gens fidelissima: a ruszinok* címmel. A könyv 2001-ben látott napvilágot Igor Kercsa fordításában ruszinul, amelyet Belváros-Lipótváros Ruszin Kisebbségi Önkormányzata 2003-ban magyar nyelven is megjelentetett.

Tekintettel az örömdetes tényre, hogy a közelmúltban több új kisebbségi önkormányzat is alakult, s egyre növekvő érdeklődés mutatkozik a ruszin történelem és kultúra iránt, a Ruszin Világ hasábjain új sorozatot indítunk, mely segítségére lehet az új nemzedékeknek identitásuk elmélyítésében. Ennek keretében közlünk részleteket a fent említett alapműből.

Stumpf-Benedek Anna

In memoriam Csehily Jolán

A hazai ruszin közösség együtt érző szívvel fogadta azt a szomorú hírt, hogy Csehily Jolán, 83 évesen csendesen lehunyott. Temetése a 2011. február 24.-én, a Gyömrői Újtemetőben volt.

Koporsója mellett a gyászoló család, a barátok, ismerősök, és a népes tanítványok között ott volt, az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat képviselője is.

Joli néniben az Önkormányzatunk korelnökét tiszteljük. Temetését, Főtisztelendő Dr. Mosolygó Marcell, Budapest-Rákoskeresztúri parochus végezte. Az elhunyt méltatásában kitért arra, hogy hivatásbeli kötelességének tekintette, a tanítást. Pedagógus volt. Nagy pedagógiai érzékkel oktatott az Ungvári Magyar Iskolában 35 éven keresztül több nemzedéket. Tanítva őket a soknemzetiségű városban, a szeretetre építve, egymás elfogadására. Nyugdíjas öregkorát gyermekei közelében töltötte. Alapító tagja a Gyömrői Ruszin Kisebbségi Önkormányzatnak, és megbecsült tagja volt közösségünknek.

Szeretett Joli nénit gyászolja Csehily József, a pécsi és Csehily László, a gyömrői ruszin kisebbségi önkormányzat elnökei és szeretteik és mindannyian, akik ismertük őt.

Русинська Община Мадярицины понесла велику утрату – на 82 році жывога закончила свій земний путь єдна из майчестованих активісток пані Йолана Чегіль.

Закончила учительську семінарію в Ужгороді 1946 рока. Як учитель початку школи, робила спершу у селі Великий Берег, пак у Худлєві. Из 1951 рока до выхода на пенсію учителєвала в ужгородській СШ №10. У Мадярицині бывала у Дємрєві, де была членом Русинського Меншынового Самосправованя. Не позераючи на старший вік, Йолана Чегіль была приміром неутомного оптимізма и розумної активності. Много часу посящала дітєм – учила їх по русинськы, товмачила з русинського на мадярський язык. Плоды і неумомої роботи мож было відіти на ушитых русинських торжествах, де выступали діти, котрых она учила.

За свою роботу Йолана Чегіль была удостоєна премії имени Антонія Годинки 2005 рока. Ї жытя є приміром про ушитых Русинув. Блаженный покой и вічная юй памнять.

Родина Йозефа Чегіля на сьом місті сердечно благодарить ушитых, ко проводжав з нима у послідню путь дорогу мамку, и окреме дякує веденю ВРМС за пудтримку у сей смутный час.

In memoriam Takács Bertalanné Rácz Katalin

Haza Ruszin közösségünk szomorú szívvel állta körül elhunyt Takács Bertalanné Rácz Katalin koporsóját, aki 70 éves korában távozott el közülünk. Vidám természetű, társaságot kedvelő barát és görög katolikus egyházközösségünknek megbecsült tagja, családját szerető édesanya volt. Az elmúlt ciklusban a Sajóközi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat képviselő-testületének volt a tagja. Rá jellemző lelkesedéssel tudott örülni eredményeinknek, és osztozott gondjainkban. Most a gyászoló családdal együtt siratjuk őt. Temetése a görög katolikus egyház szertartása szerint 2011. március 16.-án volt a sajóközi temetőben.

***Az Ő emléküket is szívünkben őrizzük!
Adj, Urunk, elhunyt szolgálódnak boldog nyugalmat!***

Др. Михаил Капраль

Слово од редактора.....стр. 2

Dr. Káprály Mihály

Szerkesztői levél..... old. 3

Результаты выборов 2010 года.....стр. 4

Подля матеріалув Кабінета Прем'єр-міністра Мадярщини.....стр. 4

Választási eredmények.....old. 5

Віра Гіріц — по другий раз предсідательков

Вседержавного Русинського Самосправованя.....стр. 5

Діяльність Русинського Меншынового Самосправованя вароша Асовда

за 2002—2010 роки.....стр. 7

Aszód Város Ruszin Kisebbségi Önkormányzat

2002. – 2010. között végzett tevékenysége.....old. 9

Др. Маріанна Лявинец

Посячення пам'ятника академіку Антонію Гординці.....стр. 11

Высячення єпископа у возроженум егзархатї.....стр. 13

Püspöki kinevezés az újjászületett exarchátusban.....old. 13

Томаш Бубно

Грекокатолицька духовна музика.....стр. 14

Андраш Ш. Бенедек: Русины, gens fidelissima.....стр. 15

S. Benedek András: A gens fidelissima: a ruszinok.....old. 16

Пам'ять / Emlékezés.....стр. 18

Kiadja
az Országos Ruszin Kisebbségi Önkormányzat
Felelős kiadó: Gircz Vera

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Káprály Mihály - felelős szerkesztő
Szónoczký János Mihály - főszerkesztő
Szkiba Irén - szerkesztőségi titkár
A szerkesztőség címe:
1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b.
Tel./Fax: (06-1) 468-2636
E-mail: ruszinvilag@gmail.com
http:// www.ruszinvilag.hu
Nyomdai munkálatok: Koverell Kft.

Выдас:
Вседержавное Русинское Меншыновое Самосправованя
Отвѣтательный издаватель: Віра Гіріц

Члены редакции:
Др. Михаил Капраль - отвѣтательный редактор
Янош Мігаль Соноцкі - главный редактор
Ірина Скиба - секретарка
Адрес редакції:
1147 Будапешт, улица Дярмат 85/б.
Тел./Факс: (06-1) 468-2636
E-mail: ruszinvilag@gmail.com
http:// www.ruszinvilag.hu

При передрукови посилати ся на "Русинський Світ"

ISSN: 1785-1149

Egy példány eladási ára: 600 Ft.